Контрольный экземпляр

Мáссе а мехий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРАДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА; 22 ИЮЛЬ, 1986 ШУ. ★ № 87 (7278). ★ Мах 3 кеп.

Сий1е хий1а хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обкома хьекай 1985 — 1986 шера Iан замалазьа хьайбай продукташ духхаIга яхаран кийчьаран районаша, колхозаша, формаша, бригадаша, шоай профессех хьайбаш леладелча болхлошь лелаяьча республиканск социалистически яхьа итоганка.

Социалистически яхьа котьыначаш лаьрхIай:

Районаш:

НОЖАЙ-ЮРТОВСКИ,

цунна КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпроф, ВЛКСМ обкома карара каре тела Цlе байракх а луш, республиканск сийлен Улга тIа а йоаккхаш, **хьалхара моттиг хьожашъ;**

ГУДЕРМЕССКИ,

цунна КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпроф, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республиканск сийлен Улга тIа а йоаккхаш, **шолгIачIа моттиг хьожашъ;**

Белгалдаькхгда Малгобекски районо дика болх бан хилар.

Боахамаш:

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНА «40 ЛЕТ ОКТЯБРЯ» ЯХА СОВХОЗ,

цунна КПСС обкоме, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республиканск сийлен Улга тIа а йоаккхаш, **шолгIачIа моттиг хьожашъ;**

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНА «НАЗРАНОВСКИЙ» СОВХОЗ,

цунна КПСС обкоме, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республиканск сийлен Улга тIа а йоаккхаш, **шолгIачIа моттиг хьожашъ;**

ЛЕННИНА ОРДЕН ЛЕЛАЮ «ШЕЛКОВСКОЙ» ПЛЕМЗАВОД,

цунна КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома дипломан а луш **яхоаларан мотт1г хьожашъ;**

Социалистически яхьа котьыначаш а лаьрхIа республиканск газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа яьхай;

Назрановски района «Экажевский» совхоз;
Шалинск1 района «Искра» яха совхоз;
Малгобекски района «Алтанчуртский» совхоз;
Веденски района «Прогресс» яха совхоз;
Грозненски района «Майская» яха птицефабрика;
Грозненски района В. И. Ленина цIергIа колхоз;
Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIергIа колхоз;
Сунженски района XX партсъезда цIергIа колхоз;
Шалински района «Джалка» яха совхоз;
Грозненски района «Горячеисточненский» совхоз;
Надтеречни района «Озерный» совхоз.

Социалистически яхьа котьыначаш а лаьрхIа ахчан премеи хьожашъ хьалхалаттача бригадаш, фермай коллективаш; маьхе совгIаташ деннад производстве хьалхалаттача комплексхоа группенна — доярхоша, скотниченаша, IанIсий леладелраша, хьалхарн пелевраша, жа Iуша, коь тIара оалхазарадь вслесараш, — налаДчикаш

КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретарера нов. Х. М. ВИТУШЕВГА, Райисполкома председателара нов. Р. И. ЗЫГАЛОВАЙГА, РАПО Совета председателара нов. М. С. ТАНГИЕВГА

Хьалхара новкъостий!

КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо а НГIАССР Министрий Совето а дог тIара лаьа болхлошь лелаяьча районе коммунистан, агропромышленни объединенеи хьалхарча, республиканск бюджет хьакъехьаргахой бокхча кхаьхьарна толам бакхкарна — нохчахьалхинена йлат Iаччудалара шийтталагIга пятилетка хьалхарча шера лакн хьалха кхоачашъяра.

КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума, парте XXVII съезда решенеш кхоачашъяра гIулакхена жоп а луш, йлат хьеделгеи цунна заготовка елгеи алсамдахкара тIехьа шерра социалистически яхь йоьржаяь, пландагIа 13.3 сларгон тонн доагIга 17 эзар тонн маьхетIаргча сортех дола кIа Даьхен амбарашъ чу тессад района юрта боахама къаьхетIаргIоша. Хlара гектара тIара чуийнад 35 центнерал сонтIа йлат.

Паччахьалхенга йлат дохIара планашъ социалистически деккхараш кхоачашдеш дика доккха дакъа юкъедахьад «Горячеисточненский», «Октября 60 шу», «Загорский», «Московский», «Грозненский», «Кулариевский», «Аталыкский» совхозаша «Ленинан цIергIа».

Ка боча йлат хьеделгарша юкъе эгIара йоккхагIчарех йолуш Шун районе кхаьн леладелгIй толамашна тIехьа хьакъехь таьттаннара продукташ кийчьара а царна заготовка яра а боарам алсамбоккхачча Нохч-ГIалгIайчен колхозийн совхозийн мел йоккхий гаронаш я.

1986 шера а бIарачера шийтталагIга пятилетка а планашъ социалистически деккхараш кхоачашдеча. Кхачаш программа кхоачашъелга сиздеча районе юрта боахама къаьхетIаргIоша керда толамаш дахар лов тхона.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ

НГIАССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАЬД

ГIоздвашна вар йлатах еттача машинаца хьатта хьачувена шофер Зурабов Мустафа.

— Тамаш я-кх, — аьлар цо заведующеца Оздоев Хаматага. — ух1 хьатта доаду хьа шерде ца дезе.

— Хlанна ях Iа? — хьатт-тар цецвахначча Халата.

— Гаций хьона. — кабинка чура хьаара а аьлина маьхках еттача ший кузов дIахьехкар шофера. — ХьалхагIа ах километр комбайн гаьна йларча хьехнаш воаш хулар. Хlанна Iадж1 хьоссал гаьна йлалехьа къалъюз грузовик.

Ишшта дина да Низрановски районо «40 лет Октября» яхача совхозера йлат. Хlара гектаро 40 центнер муух ду. Планал шозза дуккхе-гIа. Ишшта дика да ухлзара кIа а.

— КIи-марс дIаболабелна духха ха еце а хьона гуна беса ух1 йлата хоалаш дIалальаш хьатт. Шин-кхъ дийнахьа хьатIабена муух цкъа эзар тонн гаргга ба. — йохк Оздоева. — Тхоай ишш дIакхоачар дергда цхьа фийтIера ца боалийташ лорабаера.

Коммунист Оздоев Халат из болх беш хьавоаIга духхха ха я. Ух1 шера къаьстта дина кийчо яьй уьхза йлат хьачувзара а из цIендаь, дохIадаь паччахьалхенна дIадалара а. Болх беш я йлат чакхдоаха массех машина. Царга дина хьож слесараш - налаДчикаш Комбайнера Кантышев Iийсас дуй:

— Хlанна тха боахаме деш дола хIама болхлой безам къаьхьегама духхага тIабахийта. хьалха хIамма наха шоаш дай хилийта деш за. Цудухьа цхьанне а ихоаш кьинар а, ха а, хIаранне оарцIдоах1 шийтIехьа Iа хьалъхал кулг-говзал, опыт.

Къаьгта хьакъехьаяь ухлза-за хIара болхдоло де дезар а цох цунна дIакхоачаргIар а. Iийсайна а хоп дийнахьара норма ше кхоачаш мел ю, тIехьхоачашйей из мел айдургда. мел пхеми дургда, хIаьта кIи маьхе ха чакхъяьлча ше чу фу хьоргда. Йлат хьенна Iодулаача а гIакхуьхьача а — хIара балха кхъаьст-къаьста йаштIехьа яьхай социалистически яхьа условещ.

Духха ба уххаза ий-маг-са гуналхой — комбайнер-раш къона комсомолец Келигов Урусхан Хучиев Бийсолта, Баркинхоев Ахьмад; шофераш — вай вийна Зурабов Мустафа, Кодзоев Ахьмад, кхыбараш.

Мукх чуийца а баьккха, хIанз кIа оардаш боахи совхоза комбайнераш. Царех хIараненна деккар Iадилладад 175 тонн йлат тоне Iадаехьийта. Из цар сезонни норма я. Хетарг1ахь, шоазза а кхы тIех а из кхоачашъяьь духха болхлой хургба ухха-за. Хlана аьлча, кхаппара чудаьа йлат яIалала ца хиннача тайпара дика да.

М. ЗАНГИЕВ,

РЕПОРТАЖ

Дзауров Iадихани Келигов Мухьмади. Шин сменагIа болх бу хьаттарча болхлошь.

Цигара даьлча кхай тIа долх гхо. Бlарг дIа ма кхоачаш ух1 совхоза кхаш. Доккхийча алапашца яздаь дозунг доалл кхаштта хьже бодача цхьан ваьхьа йнстс: «Совхоза ахархой. ПланагIа 8400 тонн дIадала доагIача 10.000 тонн йлат дIалургда вай паччахьалкхенна!» Шекю дошдеш из цифрам. духхха тIехьаниха мегаш я ххаш из хьекача.

Цар дай — бригадаш я ухлза хIанз. Хьалхагlа цхьа да воаш, ергIача совхоза тхаш дар уж Хlанна подрядо. «Бухьяьхьай» бригадаш. Хlара бригадо леладу кхаш. Хlанна хов царех хьалхарьяр, тIехьайнсар малагIа я. Вешта. яхье тIехьайиса лаьрхIа цхьаннза а из царех. Хlаттa а цхьан «пешца» муьха лелаяь а хьалхле лелае мэсий. Ший доалхойла иззад хьалха я хIанз муух чуэ1ча йолуйбуеев Кьамбулата - кулгаладу. № 2 йола подрядни бригада. Цигарча хIара гектаро 42 центнер йлат ду. Лоалхошца — № 6 йола. Кодзоев Iалаудина кулгалдеча бригадерча механизатораша 41 центнер йоаккх. Кхаьа бригадешца а дина хьалхедаьь йлат.

Комбайнера Кантышев Iийсас дуй:

— Хlанна тха боахаме деш дола хIама болхлой безам къаьхьегама духхага тIабахийта. хьалха хIамма наха шоаш дай хилийта деш за. Цудухьа цхьанне а ихоаш кьинар а, ха а, хIаранне оарцIдоах1 шийтIехьа Iа хьалъхал кулг-говзал, опыт.

Къаьгта хьакъехьаяь ухлза-за хIара болхдоло де дезар а цох цунна дIакхоачаргIар а. Iийсайна а хоп дийнахьара норма ше кхоачаш мел ю, тIехьхоачашйей из мел айдургда. мел пхеми дургда, хIаьта кIи маьхе ха чакхъяьлча ше чу фу хьоргда. Йлат хьенна Iодулаача а гIакхуьхьача а — хIара балха кхъаьст-къаьста йаштIехьа яьхай социалистически яхьа условещ.

Духха ба уххаза ий-маг-са гуналхой — комбайнер-раш къона комсомолец Келигов Урусхан Хучиев Бийсолта, Баркинхоев Ахьмад; шоферашн — вай вийна Зурабов Мустафа, Кодзоев Ахьмад, кхыбараш.

Мукх чуийца а баьккха, хIанз кIа оардаш боахи совхоза комбайнераш. Царех хIараненна деккар Iадилладад 175 тонн йлат тоне Iадаехьийта. Из цар сезонни норма я. Хетарг1ахь, шоазза а кхы тIех а из кхоачашъяьь духха болхлой хургба ухха-за. Хlана аьлча, кхаппара чудаьа йлат яIалала ца хиннача тайпара дика да.

М. ЗАНГИЕВ,

ДОАКЪАР ДИКА ХИЛИЙТАРА ЙОАККХО ЯЦ

Доакъар Iалашдара мелсечник долча юкъа йлах эзар тонн йолу. Барх1 эзар тонн сеняж кийчье. 1.3 эзар тонн бадий витаминни хьоар данкха дезаш бар Сунженски района колхозашне совхозашкеи. Цхьаьккъа, техкача ручадьалар лийрхIар хьоачаш ца дарал согIгIа. Iалашдаь цхьадола доакъар во долга.

Хьайбашта пайдане йола хIамаш йоаккха бацьнеи эгIара дуккагIа май, июнь бетта Iокхо. Хlаьта бун кха мел ду цунах йоалла каротин 35 — 45 процент лоллу. цунна цхьана дегIайоагIа хьелбашта цхьаккха пайда ца беш йола клетчатка. Из бахьон долаш бун кха а па йолийташ шиъ ханнаьха хьакхар геттара — лоархIе да. Злакоен бацьнеи на банкха йолалуча хана хьакха йолае ese, хIаьта бобони яраш — зиза тоха — вийчаучча хана. Хьекхача бацьнеи халдаяь тIехьожам лоатабе безд, из боарамал тIех йоькъаллараь дорцеш.

Из дерриге хоьшше кулгалхой бехк болиш, доакъар Iалашдеш да йиш йоаппш докхий тIелатеш нийсло-лийт цхьадолча боахамашна. Масала, «Победа» колхозе тхо хьежача люцернаяи горохаца цхьана кхебаьча нехан кийчьаьча 324 тонн аьлина каротин геттара-кIезига яр. из цхьанна класс-сах лархIа йиш а йоаппш. Горохаца цхьана кхебаьча нехан Iалашъьяь йол знанчул дуккагIа йоккхаро бахьан долаш, итт-шийтта процент маьра тIоадал йоаппш яр. Хlанна нийсеннад из ишт?а?..

Дика хьукъаьлар люцерна ца пу колхоза цхьоалгIчеи шоллагIчеи бригадаш коллективнашца. Ший ханнаьха хьакхоа а йолайпр из механизаторааша. Цхьабакъьда, болх юкъехьаьчача хана юхасоца-бир. Из бахьан долаш хьакхо

Партийни группашка — отчеташ хоржамаш

ДАЬР ХЬАХЬОККХА А МАГАНЗАР...

Бокха лоархIам болаш а бехкокхам а хи я хIама партийни организацешка кхаьчар. Партгруппашка йIаьлошенна отчетин юкъа шоашта де карагIадоьхнарех, дин за дисачех а дуницаш, шоаш баьча организационно - партийни, идеологически, атеистически а интернационални а кхетам балара, политикх-масешка тидам кхочушдаран а йолаш, дувца а денхарийла ца хIара коммунист.

Парте XXVII съезда, КПСС ЦК июньски (1986 ш) Пленума решенешна, Советски Союза берригача къаьхьа дIадеззхача тайпара хьинар, бахьна гIоле, къаьхьагIа омсарде лакхъара, дисциплинина тIоагIъара, вахаре денале неошни лацара. Даьхен рузька дебдарца ше малагIа дакъа юкъедиздеш а хьажа а новкъосташа хьалхашка, самокритика а йолаш, дувца а денхарийла ца хIара коммунист.

Хьаьта лолаш дер мишпа? Цох луш. Назранвоски трикотажни фабрика кхоьалагIча цеха шоллагIча участка коммунистий собранера оаха кийчьыча ух материала тIа.

Участка коммунисташа даьр хьаьхьокха маганзар шоаш отчетин юкъа баьча балхах дувцаш. ТIагIолла, цIакхехь хIама белхаш ца доаккхаш, йьац ца алитара яь собрани яр уххаза яь. Шийта хинчта ньа доклада ладийIача хетларо маниче кхьаьна лечь хана ала какъIа кхьаьхара нах тIехьа-хара кийчьыь выступлени я, аьна. Шоаш баьча организационно-хозяйственна, кхетам балара, идеологически, массово - политически балхах, нах къаьхьагама хьинар, дисциплинина, цоай гIулахьах, гIулахь тIадар, бехкокхам айбара, бIарчуча цеха а участие а социалистически яхь йоаржанара дахьчех дувцаназар отчет ешначу партгруппорга Тимуранеев Шарифас.

Массех лош а аланзар цо учителеран, Халашан тоадарех, кагирхой общественни вахара юкъеозара шоаш дальчох. Хьаьта белгалдаккхама деза, уххазарг йIяь комсомолер тIа болх беш барашдухкарча дакъе кагирхой болга, цуо совгIа цIах бутт хьаьла цеце баьхьна. Назранверха СПТУ — 27 лийча мехкарий.

Парте XXVII съезда шин лелаьча кIара къаьхьагача коллектив керла техникех технологини юкъейолаеча хьинарегIа дакъа лапара. Цун исторически решенешниш, духкъача цIерашка хьажа-чашъе езача экономически программага хьежка кIара коммунист декхарийла ва массодкча тIубаьхьа. Цуо хьаьла латта, шийгара къаьхьа масал тела. Из кхетадеш да, йоахар доаккхадинко, баьсда, цох кхьдда дувцаш. ДикагIбола коммунисташ хьалла латта производственникаш бувца. цаРна карагIдийша дика гIулакхех бехкокхам а хIама дуца цхьана цхьана балха тIа ледарлонаш юьлийтараш, брат ерган, разъезгалаш а производственна а дисциплина телхаерап малаш ба, кагий къоаьаш дар баьхьан долаш бехкокхамех малаш езаш — цох — тIа хьаьлаш. Шумуриевес.

Партбюро кайнете йир из собрани, коммунисташ а сиха баь, болх йисгебаьхьа цоаш. Лабугаев Александр хетлехьабисар кхераш. Цуо хьаьла лоаццца дар дах къамаьлаш а. Цудухьа отчетин юкъе шоаш баьча балхах хIорга дувца. хIара коммуниста, хIара болхлочуу гIулахкашта, ерригача участка коллективана нарагIлаьнначоа боагIаш дола ма бе а, яхоачамбоазараш долучча тайпара гучадаза а. шоай къаьхьашка хьалаш кхы Дlахь а тIадара перспективашн белгалъяха а аьтгув баланзар коммунисти.

Хетарахьа, берригча бехк-ма цу группа коммунистий а бап. Царех хIаравар хьаьнала къаьхьагIа воалл шин моттиге, уж берригIаш а пра-зднователе хьаьхьатгараш ба. Шоай къаьпалча къаьхьагамца, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца. Цох цхьой вежаханзар отчет ешначу партгруппорга Тимуранеев Шарифас.

Массех лош а аланзар цо учителеран, Халашан тоадарех, кагирхой общественни вахарера юкъеозара шоаш дальчох. Хьаьта белгалдаккхама деза, уххазарг йIяь комсомолер тIа болх беш барашдухкарча дакъе кагирхой болга, цуо совгIа цIах бутт хьаьла цеце баьхьна. Назранверха СПТУ — 27 лийча мехкарий.

Парте XXVII съезда шин лелаьча кIара къаьхьагача коллектив керла техникех технологини юкъейолаеча хьинарегIа дакъа лапара. Цун исторически решенешниш, духкъача цIерашка хьежка-чашъе езача экономически программага хьежка кIара коммунист декхарийла ва массодкча тIубаьхьа. Цуо хьаьла латта, шийгара къаьхьа масал тела. Из кхетадеш да, йоахар доаккхадинко, баьсда, цох кхьдда дувцаш. ДикагIбола коммунисташ хьалла латта производственникаш бувца. цаРна карагIдийша дика гIулакхех бехкокхам а хIама дуца цхьана цхьана балха тIа ледарлонаш юьлийтараш, брат ерган, разъезгалаш а производственна а дисциплина телхаерап малаш ба, кагий къоаьаш дар баьхьан долаш бехкокхамех малаш езаш — цох — тIа хьаьлаш. Шумуриевес.

Партбюро кайнете йир из собрани, коммунисташ а сиха баь, болх йисгебаьхьа цоаш. Лабугаев Александр хетлехьабисар кхераш. Цуо хьаьла лоаццца дар дах къамаьлаш а. Цудухьа отчетин юкъе шоаш баьча балхах хIорга дувца. хIара коммуниста, хIара болхлочуу гIулахкашта, ерригача участка коллективана нарагIлаьнначоа боагIаш дола ма бе а, яхоачамбоазараш долучча тайпара гучадаза а. шоай къаьхьашка хьалаш кхы Дlахь а тIадара перспективашн белгалъяха а аьтгув баланзар коммунисти.

Хетарахьа, берригча бехк-ма цу группа коммунистий а бап. Царех хIаравар хьаьнала къаьхьагIа воалл шин моттиге, уж берригIаш а пра-зднователе хьаьхьатгараш ба. Шоай къаьпалча къаьхьагамца, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца. Цох цхьой вежаханзар отчет ешначу партгруппорга Тимуранеев Шарифас.

Массех лош а аланзар цо учителеран, Халашан тоадарех, кагирхой общественни вахарера юкъеозара шоаш дальчох. Хьаьта белгалдаккхама деза, уххазарг йIяь комсомолер тIа болх беш барашдухкарча дакъе кагирхой болга, цуо совгIа цIах бутт хьаьла цеце баьхьна. Назранверха СПТУ — 27 лийча мехкарий.

Парте XXVII съезда шин лелаьча кIара къаьхьагача коллектив керла техникех технологини юкъейолаеча хьинарегIа дакъа лапара. Цун исторически решенешниш, духкъача цIерашка хьежка-чашъе езача экономически программага хьежка кIара коммунист декхарийла ва массодкча тIубаьхьа. Цуо хьаьла латта, шийгара къаьхьа масал тела. Из кхетадеш да, йоахар доаккхадинко, баьсда, цох кхьдда дувцаш. ДикагIбола коммунисташ хьалла латта производственникаш бувца. цаРна карагIдийша дика гIулакхех бехкокхам а хIама дуца цхьана цхьана балха тIа ледарлонаш юьлийтараш, брат ерган, разъезгалаш а производственна а дисциплина телхаерап малаш ба, кагий къоаьаш дар баьхьан долаш бехкокхамех малаш езаш — цох — тIа хьаьлаш. Шумуриевес.

Партбюро кайнете йир из собрани, коммунисташ а сиха баь, болх йисгебаьхьа цоаш. Лабугаев Александр хетлехьабисар кхераш. Цуо хьаьла лоаццца дар дах къамаьлаш а. Цудухьа отчетин юкъе шоаш баьча балхах

кIорга дувца. хIара коммуниста, хIара болхлочуу гIулахкашта, ерригача участка коллективана нарагIлаьнначоа боагIаш дола ма бе а, яхоачамбоазараш долучча тайпара гучадаза а. шоай къаьхьашка хьалаш кхы Дlахь а тIадара перспективашн белгалъяха а аьтгув баланзар коммунисти.

Хетарахьа, берригча бехк-ма цу группа коммунистий а бап. Царех хIаравар хьаьнала къаьхьагIа воалл шин моттиге, уж берригIаш а пра-зднователе хьаьхьатгараш ба. Шоай къаьпалча къаьхьагамца, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца. Цох цхьой вежаханзар отчет ешначу партгруппорга Тимуранеев Шарифас.

Массех лош а аланзар цо учителеран, Халашан тоадарех, кагирхой общественни вахарера юкъеозара шоаш дальчох. Хьаьта белгалдаккхама деза, уххазарг йIяь комсомолер тIа болх беш барашдухкарча дакъе кагирхой болга, цуо совгIа цIах бутт хьаьла цеце баьхьна. Назранверха СПТУ — 27 лийча мехкарий.

Парте XXVII съезда шин лелаьча кIара къаьхьагача коллектив керла техникех технологини юкъейолаеча хьинарегIа дакъа лапара. Цун исторически решенешниш, духкъача цIерашка хьежка-чашъе езача экономически программага хьежка кIара коммунист декхарийла ва массодкча тIубаьхьа. Цуо хьаьла латта, шийгара къаьхьа масал тела. Из кхетадеш да, йоахар доаккхадинко, баьсда, цох кхьдда дувцаш. ДикагIбола коммунисташ хьалла латта производственникаш бувца. цаРна карагIдийша дика гIулакхех бехкокхам а хIама дуца цхьана цхьана балха тIа ледарлонаш юьлийтараш, брат ерган, разъезгалаш а производственна а дисциплина телхаерап малаш ба, кагий къоаьаш дар баьхьан долаш бехкокхамех малаш езаш — цох — тIа хьаьлаш. Шумуриевес.

Партбюро кайнете йир из собрани, коммунисташ а сиха баь, болх йисгебаьхьа цоаш. Лабугаев Александр хетлехьабисар кхераш. Цуо хьаьла лоаццца дар дах къамаьлаш а. Цудухьа отчетин юкъе шоаш баьча балхах

саш тIаьйоаГIча фабрика коллективо Динна тоадьяд ший гIулахсаш ушх шера. Дерригача технико - экономически кIоьхкаиий хьалхар-ча ал дегта элан гIелаьхьа-чаш а ел, 46 заар сома маьа-ча пайда баьб трикотажни-цаша, 1,7 процент лохIаьд продукци хьаьрга дIадодар, школа гарга кIезигIьеннай нахв ешйола прогулаш, тоаденнад кхыча хьакхьекъа-га гIулакиаш.

Цу толамий доаккха дакъа кхоач вай бувца коммуни-саш болх беш болча цхьоа-лагIча цеха коллективага а.

Ялх процент тIекхкхоачашъ-яьй цо ах шера заданин. Хьаьта цхьоалагIча сортагIа арахеца еварни 96.8 про-цент издешш хинналге. Хьа-ьраш я 92,1 процент. Ком-муниташ бене малаш кол-лектин ну тоалешша нхоа-чалар? Цох лийдалараре ба-кхьаьха дар.

Фабрике динагIчарех лоар-хIаш я Балхаеча Лидфа кер-те латта цхьоалагIча цех. Цун из IIатхьачыаб коллектив барт цаI бе, нах шоай-ла ихотабе. Цудухьа хIара-вар белгалвала IIерг, хьинар-хоздан балха тIа. Цу гIулах-ха цун тешIаме гIонча а хинна дIаэтгав коммунист Оздоев Мустафа. Оборудова-не балха мастер ва из, ра-ционалнзатор, производстве-ца балха мастер ва из, ра-ционалнзатор, производстве-ца балха мастер ва из, ра-ционалнзатор, производстве-ца

РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАМА КОТАЛОНАШ

1986 шера хьалхарча ах шера Нохч-ГIалгIай АССР экономически социальнин дегIаахара Паччахьалкхен план кхоачашъяра итогех

КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума, парте XXVII съезда решенеш кхоачаш а еш, шийтталагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаьяча Нохч-ГIалгIай АССР кхъьегамхоша 1986 шера хьалхарча ах ше-ра кхоачашдир республика социально-экономически дегIахьулар сихдара, халкъа боахама боахкошка дегIаахара эффективность лахъяра халкъа хьал-таро дIахо а тоадара дола балхаш.

Iилма-технически прогресс

1986 шера хьалхарча ах шера Iилман-технически прогресса 300 совгIа мероприяти балха юкъейоалайир республика хьакъ боахамо.

Ший беш йолча предприятешка шера техника оттаяра, реконструкци яра дIаяхийтад 45,4 миллион сома маьха капитальни вложенеш, производственни гIуллакхаш йолча объектанга ерриге дIаяхийтарех 46 процент хуя уж. 1985 шера хьалхарча ах шера дIаяхийтарел дикка дукхагIа а хулаш. Республика предприятешка кара а ер-заяь арахеца йолаяьй керда продукци. «Красный Молот» заводе хьае йолалай шийца комплекте колонаи головкаш дIа-лаьтта IIадIам сваршинин оборудовани йолаш йоа фантанни арматура: кIоаргIачара хиш дахара йола сква-жинаш йоахача эша колонни головкаш, «Оргтехника» производственни объединене «Электроприбор» заводе арахеца йолалай шийца селенони тIоа а болаш йола «ЦЭК-6 с» электрофотографически копировальни цилиндраш, «Оргтехника» производственни объединене «ЭФА» СКБ опытни заводе СССР-е эгIара хьалха хьае йолалай «ТС-1-Уромай» яха бакъалдаларий культурай фуча обработка яра йола термокаф, продукце кхыдола тайнаш.

Из ишта далс а кхоачашъяь-ян керда техникен прогрессивни технологни балха юкъейоалаяра планаш ух предприятеша. Радиотехнически завода, хлебопекарни промышленности управлени, «Пищемаш» заводе, Iишлон управлене яьшбетона конструкцей завода, ихьы цхьайолча предприятеша.

1986 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахама дохьхошша, пятнадцалалай йкъ эзар совгIа изобретени рационализаторски предложени, шера лаьрхIача 8 миллион экономически пайда бу цар.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1986 шера хьалхарча ах шера продукци маьхала яккхара план 100,1 процент кхоачашъяьй, ту даьъче Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоаГIача промышленносто — 100,4 процент.

Ерриге республика хьайIача промышленни продукци арахецар соахка цу юкъа хинначул 4 процент лаккденад, ту даьъче:

Мехиндьятта чанхдоаха промышленность	— 5,6 процент
Химически промышленность	— 4,7 процент
Машинаш яри металлообработкеи	— 3,4 процент
Хьунен хьу чанхIоакхен промышленность	— 9,9 процент
Яйна промышленность	— 10,7 процент
Кхачан промышленность	— 5,1 процент

ТIа мел лхийтта продукци хьахиннай кхъьегамна ов-сарле лакхъяра чотагIа.

Промышленни продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр, объединенешкен предприятешкен продукци арахецара темпаш дегIаахар хьакъоях дIахочра даннеша:

	1986 шера хьалхарча ах шера кхоачашъяра процент	1986 ш. 1 ах шу 1985 ш. хьалхарча ах шера кхоачашъяра процент
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	99,0	106
«Грознефть» производственни объединени	102	94
Грозненски ремонтно-механически завод	102	104
Карабулакски химически реагентий завод	100,9	104
«Северонефтегазпереработка» производственни объединени	104	92
Грозненски «Нефтехимзапчасть» завод	100,6	104
Гудермесски «Нефтехимзапчасть» завод	102	2 1-эза
«Красный молот» завод	100,3	100,9
СССР 60 шу дIаэара цIерагIара		
«Оргтехника» яха производственни объединени	106	105
«Промавтоматика» НПО опытни завод	104	104
«Пищемаш» завод	96	99,7
ГI. Алрнева цIерагIара «Электроинструмент» завод	106	112
«Трансмаш» завод	100,0	104
Электромеханически завод	103	98
Терменски медицински инструментий завод	104	109
Биохимически завод	102	116
«Грозненгро» районни энергетически управлени	101	99,0
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай производственни мебельно-дачни хIаман хIоаденеш завод	100,2	118
Цементни завод	63	88
Нохч-ГIалгIай гIишлон управленне		
Грозненски яьшбетона конструкцей завод	100,7	103
«Аргунгидропром» объединени	102	110
«Чечениигушводстрой» гIишлон управленне		
Аргунски яьшбетона конструкцей завод	102	98
Хьун боахама министерство	102	101
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	103	105
Назрановски трикотажни фабрика	102	114
Шийни производственни объединени	100,9	112
Грозненски ков гIирре бу фабрика	92	118
Грозненски экспериментально-механически завод	102	105
«Чечениигстрой-материалы» производственни объединени	96	102
Моттигера промышленности министерство	100,2	105

Республике кIелхьара промышленни продукце керттера тайнаш хьадар ух тайнара хиннад:

	1985 ш. 1 ах шера хьалхарча процент	1986 ш. 1 ах шу 1985 ш. 1 ах шерара хьайIача проц.
Электроэнергеи — млн. киловатт-сахьат	1444	101
Газ — млн. кубически метр	689	93
Механизированни гIишлон-монтажни инструмент — эзар	4,6	119
Мокхан — эзар	260	107
Тракторни прицепаш — эзар	327	102
Трансформаторни подстанцеш	7,3	103
Электрофотографически аппараташ	755	100,0
Хьу кийчъир (колхозгIца кичъьир йоацаш) — эзар куб. метр	1070	90
	44,1	103
Ту даьъче:		
Ардаих йоахича хьу — эзар. куб. метр	30,0	99,0
Ардаих — эзар куб. метр	16,3	96
Мебель — млн. сом	15,8	105
КIаьр — эзар тонн	20,6	101
Кетта кирпишк (колхозаша яьр йоацаш) — млн. усл. кирпишк	78,6	100.1
Bianieiхета аьшбетона конструкцеша оатхаллаш — эзар куб. метр	118	105
Цемент — эзар тонн	243	89
Чуаьнахьа дахаду пазата барскъаш — млн.	3.6	107
ТIехьнахьа дахаду пазата барзкъаш — эзар	289	120
Шийни изделеш — млн. сом	33,8	105
Телата кога гIирре — эзар пар	1142	112
Аьшпа пхьегIаш — тонн	50	131
Аьшпа менгеш — эзар	11.5	93
ТIарчашна автоучаеш — млн.	6.0	109
Бытовой хIиме товараш — млн. сом	6,8	108

Ардаих, етта кирпишк, цемент, кога гIирре арахецара 1986 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй.

Халкъа яьш товараш арахецара 1986 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьш: «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, шийни производственни объединене, «Чеченнигущстройматериалы» объединене, Грозненски кога гIирре бечь фабрика, «Ачадуна» яха минерални сий кога гIирре бечь фабрика, «Ачадуна» яха минерални сий деча завода, дулка комбината, Республикебсоюзен бахий деча завода, дулка комбината, Республикебсоюзен бахий деча министерстван предприятеша.

Культурно-бытовой гIуллакхаштей коа-нартеи эша изделеи арахецира 6 процент лаккденад, ту даьъче: «Красный молот» заводе — 12 процент, ГI. Ахриева цIерагIара «Электроинструмент» заводе — 15 процент, «Терек» яхача производственни мебельно-дачни хIаман еча объединене — 11 процент.

Iилман-технически прогресс елга сихдарах, бригадни формагIа кхъьегаран шIаштехьбанхкаран стимулировани формагIа кхъьегаран юкъейоалаярах кхъьегама дисциплина чIояри ерриге юкъейоалаярах кхъьегама дисциплина чIояри ерриге юкъейоалаярах 1986 шера хьалхарча ах шера промышленностера кхъьегама оасарле 4,4 процент лаккденай. Динка кхъьегама оасарле 4,4 процент лаккденай. Динка хоуцар толаман дальхар кхъьегама оасарле лаггIаче «Красный молот» завод, «Оргтехника» производственни объединене, Электромеханически, медицински инструментий, Экспериментально-механически заводий, ихьы дукхагIа предприятей коллективаша.

Кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера план тIехкхоачашъяьй Грозненски ремонтно-механически завода, Гудермесски «Нефтехимзапчасть» завода, «Союзавтоагрегатремонт» ВНПО опытно-экспериментальни завода, Нохч-ГIалгIай химзавода коллективаша.

Цхьабакъда, Нохч-ГIалгIай химзавода коллективаша.

1985 шера хьалхарча ах шера хинначул а кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера хинначул а кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера хинначул а кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера хинначул а кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера хинначул 3 эзар сар дукхагIа ва, алапеш а лакхденнад. Юкъера лаьрхIача бетта беррига кхъьегаш барех хIаране эша лакхи 161 сом сомар, продукцеи 161 сом сомар, продукцеи — 209 сом., бурудеттача — 276 сом.

Паччахьалкхен кооперативни торговле розничи товароборота объем, юкъера кхача а тIехьа дIалаьрхIача, хьалхарча ах шера хилар 424,3 миллион сома маьха, соахкара ах шера хилар 424,3 миллион сома маьха, соахкара ах шера хинначул вIаши дукхаха нийсеча маьхашка диллача 6 процент дукхагIа хилар.

Цхьабахьада, из ишта далс а, 1986 шера хьалхарча ах шера розничи товароборота план еррига республика хьайIача кIезат-дукха кхоачаш ца еш йисай.

Республике керттера торгуюши организацешка розничи товароборота план кхоачашъяр хьахоях дIахочра даннеша:

млн. сом.

	1986 ш. 1 ах шера розничи товароборота планан процент	Ах шера 1 ах шу 1985 ш. ах шерара хьайIача проц.
Моттигера торгаш	128647	99,1
Юкъера кхачан управлени	14041	101
«Грознефть»-объединене УРС	30141	100,5
«Грознефтеоргсинтез» объединене ОРС	15702	96
Культбыт-Кавказа машинашъяьа Грозненски отделене ОРС	11191	97
Аптекоуправлени	3769	100,6
Нохч-ГIалгIай книгаторг	1813	102
Союзпечать	5323	100,4
Нохч-ГIалгIай Агропромышленни комитет	9333	97
«Орбита» фирменни тика	4822	100,0
«Чечиигушмьа» объединени	1159	103
Потребкооперации	158584	101

Хьалхарча ах шера соахка цу юкъа дехкачул бахача нахага 6 процент дукхагIа дехнад дулхи доздаь кок тIара олахзаараш, машдьятта — 4 процент, гIаллаш — 19 процент, тIехнахьеи чуьхьанахьеи дувзаду барзкъаш — 5 процент, телата кога гIирре — 18 процент, трикотажни изделеш — 27 процент.

Республика моттигера промышленносто предприятеша торгови сете дIаделхийтад 20,9 миллион сома маьха халкъа шца товараш ,уж хул 1985 шера хьалхарча ах шера хиннарел цхьа процент дукхагIа. Ух шера хьалхарча ах шера моттигера промышленносто предприятеша торгови сете товараш лоаттадара план 105 процент кхоачашъяьй.

Бахача наха бытовой гIуллакхаш дара сфера а дIахо дегIаяьар. 1986 шера хьалхарча ах шера быта службе бахача наха гIуллакх дара 13,5 миллион сома маьха, из хул 4 процент дукхагIа 1985 шера хьалхарча ах шера дьярел.

Хьалхарча ах шера бахача наха цIенош хьалдева дIахийтад 17 миллион сома маьха паччахьалкхен капитальни вложенеш, хьал а дь. эксплуатаце дIаденнад 45 эзар квадратни метр хула цIенош. ЦIенош эксплуатаце дIадалара хьалхарча ах шера план 110 процент кхоачашъяьй. Хьалъь йистенкъай 800 дешаренна мотт1ит йола школаш, 720 мотт1ит йола деша яха та йоацача берий учреждеиеш, планагIа йистеяха есаш хинначул 440 мотт1ит яраш маре йоацача.

Общеобразовательни профессиональкни школа реформа керттера лостамаш лерргIа чанхдоахаш да.

1985—1986 дешара шера республикерча общеобразовательни школаннна дешаш хилар 266 эзар сар, профессионально-технически училищашка — 16 эзар сар, цаьрех 53 процент барашш образованиг дуча труппишка, юкъерча лаьрхIача дешара заведенешка дешаш хилар 13,4 эзар сар, лакхерча дешара заведенешка — 13,6 эзар сар.

Ух шера юкъера школа чакхъьнкнхар 22,4 эзар волча эIамсаров йолои.

Лакхерчеи юкъера лаьрхIа йолчеи дешара заведенешка кийч а вав, аравалар 5,2 эзар специалист, цу даьъче лакхера образованни йолаш 3,8 эзар сар.

Хьалхарча ах шера республикерча ПТУ-ша кийчнир 3 эзар къона квалифицировани болхло.

IIадхо а дегIаяьар, унаъщено. Больницанкеи дарбанпрофилактически учреждешкеи болх беш ва-мосе а тайна специальность йолу 3,4 эзар лор, юкъерча медицински персонала 9,6 эзар сар.

Республикерча городашкеи юрташкеи книжкаи дешараш гIуллакх деш я 8,7 миллион книжка чудола дукхаха наха лаьрхIа 484 библиотека.

Болх беш хинна 397 киноустановка, кинога хьекъах 1985 шера хилар 12,6 миллион сар.

Республике баха нах 1986 шера цхьоалагIча июлага кхоачаш 1231 эзар сар ва.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ВАХАРА ХЬАЛИ МАТЕРИАЛЬНИЙ КУЛЬТУРНИЙ БОАРАНИ ЛАКХБАЛАР

КПСС XXVII съезде шийтталагIча пятилетканна кийчъяча социальни программагга хьежжа, республике дIахо а планагIа балхаш ду нъхъегамхой бахара материальни культурнии боарам эйбара.

1986 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахаме 1985 шера болх болхлойи гIуллакхера наха 1985 шера хьалхарча ах шера хиннарел 3 эзар сар дукхагIа ва, алапеш а лакхденнад. Юкъера лаьрхIача бетта беррига кхъьегаш барех хIаране эша лакхи 161 сом сомар, продукцеи 161 сом сомар, продукцеи — 209 сом., бурудеттача — 276 сом.

Паччахьалкхен кооперативни торговле розничи товароборота объем, юкъера кхача а тIехьа дIалаьрхIача, хьалхарча ах шера хилар 424,3 миллион сома маьха, соахкара ах шера хинначул вIаши дукхаха нийсеча маьхашка диллача 6 процент дукхагIа хилар.

Цхьабахьада, из ишта далс а, 1986 шера хьалхарча ах шера розничи товароборота план еррига республика хьайIача кIезат-дукха кхоачаш ца еш йисай.

Республике керттера торгуюши организацешка розничи товароборота план кхоачашъяр хьахоях дIахочра даннеша:

млн. сом.

	1986 ш. 1 ах шера розничи товароборота планан процент	Ах шера 1 ах шу 1985 ш. ах шерара хьайIача проц.
Моттигера торгаш	128647	99,1
Юкъера кхачан управлени	14041	101
«Грознефть»-объединене УРС	30141	100,5
«Грознефтеоргсинтез» объединене ОРС	15702	96
Культбыт-Кавказа машинашъяьа Грозненски отделене ОРС	11191	97
Аптекоуправлени	3769	100,6
Нохч-ГIалгIай книгаторг	1813	102
Союзпечать	5323	100,4
Нохч-ГIалгIай Агропромышленни комитет	9333	97
«Орбита» фирменни тика	4822	100,0
«Чечиигушмьа» объединени	1159	103
Потребкооперации	158584	101

Хьалхарча ах шера соахка цу юкъа дехкачул бахача нахага 6 процент дукхагIа дехнад дулхи доздаь кок тIара олахзаараш, машдьятта — 4 процент, гIаллаш — 19 процент, тIехнахьеи чуьхьанахьеи дувзаду барзкъаш — 5 процент, телата кога гIирре — 18 процент, трикотажни изделеш — 27 процент.

Республика моттигера промышленносто предприятеша торгови сете дIаделхийтад 20,9 миллион сома маьха халкъа шца товараш ,уж хул 1985 шера хьалхарча ах шера хиннарел цхьа процент дукхагIа. Ух шера хьалхарча ах шера моттигера промышленносто предприятеша торгови сете товараш лоаттадара план 105 процент кхоачашъяьй.

Бахача наха бытовой гIуллакхаш дара сфера а дIахо дегIаяьар. 1986 шера хьалхарча ах шера быта службе бахача наха гIуллакх дара 13,5 миллион сома маьха, из хул 4 процент дукхагIа 1985 шера хьалхарча ах шера дьярел.

Хьалхарча ах шера бахача наха цIенош хьалдева дIахийтад 17 миллион сома маьха паччахьалкхен капитальни вложенеш, хьал а дь. эксплуатаце дIаденнад 45 эзар квадратни метр хула цIенош. ЦIенош эксплуатаце дIадалара хьалхарча ах шера план 110 процент кхоачашъяьй. Хьалъь йистенкъай 800 дешаренна мотт1ит йола школаш, 720 мотт1ит йола деша яха та йоацача берий учреждеиеш, планагIа йистеяха есаш хинначул 440 мотт1ит яраш маре йоацача.

Общеобразовательни профессиональкни школа реформа керттера лостамаш лерргIа чанхдоахаш да.

1985—1986 дешара шера республикерча общеобразовательни школаннна дешаш хилар 266 эзар сар, профессионально-технически училищашка — 16 эзар сар, цаьрех 53 процент барашш образованиг дуча труппишка, юкъерча лаьрхIача дешара заведенешка дешаш хилар 13,4 эзар сар, лакхерча дешара заведенешка — 13,6 эзар сар.

Ух шера юкъера школа чакхъьнкнхар 22,4 эзар волча эIамсаров йолои.

Лакхерчеи юкъера лаьрхIа йолчеи дешара заведенешка кийч а вав, аравалар 5,2 эзар специалист, цу даьъче лакхера образованни йолаш 3,8 эзар сар.

Хьалхарча ах шера республикерча ПТУ-ша кийчнир 3 эзар къона квалифицировани болхло.

IIадхо а дегIаяьар, унаъщено. Больницанкеи дарбанпрофилактически учреждешкеи болх беш ва-мосе а тайна специальность йолу 3,4 эзар лор, юкъерча медицински персонала 9,6 эзар сар.

Республикерча городашкеи юрташкеи книжкаи дешараш гIуллакх деш я 8,7 миллион книжка чудола дукхаха наха лаьрхIа 484 библиотека.

Болх беш хинна 397 киноустановка, кинога хьекъах 1985 шера хилар 12,6 миллион сар.

Республике баха нах 1986 шера цхьоалагIча июлага кхоачаш 1231 эзар сар ва.

Агропромышленни комплекс

Кхачан программа, КПСС XXVII съезда решенеш кхоачашъяра гIаворзаь мероприяташ чаьхбах республика агропромышленни комплекса къхъьегама кодлектинаша, совкозни кхашка ялят дIадувза кхаикара структура эргайдакхкаш тоаеш я, юртбоахама культураш хьалхеяра юкъенхъуьд интенсивни технологи, чIоагIъеш я материально-лалашон база.

Хьалхарча ах шера республика агропромышленни комплекс дегIаяьхуалара дIаяхийта паччахьалкхен капитальни вложенеш 52,6 миллион сома маьха а е республика ялят дIаяхийтача капитальни вложенеш 31 процент а.

Массе а категорех долча боахамашка 1986 шера ялят дIадийна кхаш хинна:

эзар га

	1986 шу	1986 шу 1985 шерара нийсеча проц.
Ялят дIадийна дерриге кхаш	449,2	100.2
Ялята культураш	214,3	103
Ту даьъче:		
кIа	86,7	110
дуга	5,0	92
тIехнIаш	46,9	92
шекара спекла	9,0	99,7
баьлдадараш	13,0	97
Кокртолаш	4,7	105

Интенсивни технологех хьалкхеен я 20,6 эзар гектара тIа гураъха дIайийна культураш, цаьрех 30,6 эзар гектара тIа дIайийна хьажжIаш. 5 эзер гектара тIара дуга.

Колхозни совхозни кхашка дика хьийна хьалхарчаьй гураъха дIайийна ялята культураш, массанахьа чуздаш а латт уж.

1986 шера 14 июлага дерригнех 74 процент дар хьехача дьяноал нIа. ийхI. Юргашкагоча механизаторша кийчъеш да доагIар. 1986 шера 14 июлага кхачалъеш йол кийчъяра йола шера задани 46 процент кхоачашъяьй, бакъа хьоар кийчъара — 41 процент.

Республика кIелхоашна, совхозашца, боахамашта юкъерча организацешка продуктивни доахан хинна:

	1986 шера 1 ах шу	1986 шера 1 ах шу 1985 шера 1 ах шерара нийсеча проц.
Доахан	100,0	99,3
Ту даьъче дегташ дола доахан	51,4	97
Хьакхарг	122.1	76
Жан гIазарийн	715.6	02
Кок-Пара оалхазараш	2687.8	103

Колхозашка, совхозашка, боахамашта юкъерча предприятешка хьайбай продукташка яхар хьакъоях дIахочра даннеша:

	1986 шу	1986 шера 1 ах шу 1985 шера 1 ах шерара нийсеча проц.
Дулх — эзар тонн	9,0	98
Шура — эзар тонн	60,6	104
Котамий фуаш — млн.	50,8	111
Тха — тонн	2121	99,4

Республикерча колхозашкеи совхозашкеи хьалхарча ах шера юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара яьккхай 1234 килограмм, соахка цу юкъа яьккхачул 91 килограмм дукхагIа. хIара яхача ботама тIехьара гулдаяь 79 фуъ е соахкарчул ялх фуъ дукхагIа.

Массе а категорех долча боахамаша паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара 1986 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй дIахочра боарамаргIа:

	1 ах шера декъалгIа боарам	Доккхоя план проценташ кхаьра	1986 ш. 1 ах шера декъалгIа шера декъалгIа нийсеча проц.
Доахан коа тIара оалхазараш (дийна доллареха эзача) — эзар тонн	14,8	118	97
Шура — эзар тонн	52,8	106	102
Фуаш — млн.	37,8	113	100,9
Тха — тонн (цIена хьоасана дIалаьрхIача)	1544	110	96

1986 шера хьалхарча ах шера агропрома промышленносто продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьй 103,8 процент, планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 3.1 миллион сома маьха продукци.

Агропрома предприятеша продукци маьхала яккхарен хьаю продукци дегIаахара темпаш хьахоях дIахочра даннеша:

	1986 ш. 1 ах шера хьалхарча процент	1986 ш. 1 ах шу 1985 ш. хьалхарча ах шерара нийсеча проц.
Кондитерски фабрика	103	105
Ний доаккха завод	106	103
Грозненски консерни завод	77	110
Октябрьски консерни завод	107	95
Асеницки консерни завод	92	121
Самашкински консерни завод	142	94
Сунженски консерни завод	102	2,2-эза
Гиналовски консерни завод	115	70
Нестеровски консерни завод	109	—
Сурхахински укупорочни изделей завод	119	108
«Плодсемпром» трест	100	98
Серноводски минерални хий ух завод	107	104
«Ачалуки» яха минерални хий ух завод	56	172
Шурий промышленносто производственни объединени	100.9	102
Духха комбинат	95	98

Агропрома предприятешка кхачан продукташ керттера тайнаш хьадаьа:

	1986 шера 1 ах шу 1985 ш. ах шерара нийсеча проц.	1986 шера 1 ах шу 1985 ш. ах шерара нийсеча проц.
Паччахьалкхен ресурсех дIахьа духх 1 категорех йола субпродукташ а тIехьа дIалаьрхIача — тонн	6924	93
Ту даьъче		
Кок тIарчи оалхазарий духх — тонн	2407	99,8
Колбасни изделеш — тонн	2872	95
Паччахьалкхен ресурсех дIахьа машдьятта — тонн	381	89
Паччахьалкхен ресурсех яьха хьаьна пачхьаш — тонн	1156	106
Паччахьалкхен ресурсех яьхха мерзача шурий продукци — эзар тонн	38.6	104
ТIоа — тонн	2807	109
Хьаьна кIоадаш	440	81
Консервеш — млн. условни банка	49.5	116
Кондитерски изделеи — тонн	2710	105
Минерални хий — млн. ах литра	9.6	135
Корта бохабеш доаца малараш — эзар дал	296	139

Агропрома ерриге промышленносто хьайIача кхъьегама оасарле лакхъяра хьалхарча ах шера план 106 процент кхоачашъяьй. Динка лаьхбаьб из лоархIаме хьохкам Асеницки. Самашкинский, Гиналовски консерви заводий, Сурхахински укупорочни изделей завода, Гудермески Горнишкекомбината коллективаша.

Республика агропрома ерриге промышленносто хьайIача 1985 шера хьалхарча ах шера хинначул кхъьегама оасарле лакхъяннай 4.3 процент.

Грозненски консерни заводе кхъьегама оасарле лакхъяннай 7,9 процент. Аслиски консерни заводе — 21,4 процент, Серноводски минерални хий дечь заводе — 7,3 процент.

Транспорти бувзами

Къулбаседа-Кавказа машинашъяьа Грозненски отделене коллективно халкъбоахам мокхаш тIадоттара 1986 шера хьалхарча ах шера план 101,8 процент кхоачашъяьй. Цу даьъче мехиндьятта продукташ чуйоттар — 98,9 процент. халкъбоахама мокхаш дIа-лаьрхIача планан — 104,3 процент, пассажираш дIа-кхы бигара план — 104 процент.

1985 шера хьалхарча ах шера дихьарел 6.7 процент дукхагIа мокхаш дIа-кхы дихьад, пассажираш 4.9 процент дукхагIа дIа-кхы бигаб. Отделене гIолла вIашагIелалай 5.9 эзар деза мухь тIабола поезд, царца дIа-кхы дихьад 3.1 миллион тонн мокхаш. Ахха мокхаш тIадоттар бахьан долаш мукъаялийтар 3044 вагон. Дийнахьи буси юкъера лаьрхIача хIара локомотива болча кхъьегама оасарле задани 94.1 процент кхоачашъяьй, вагонооборота — 101.8 процент, участкоя сухала задани — 25 процент, вагона кхъьегама оасарле задани — 106 процент. 1985 шера хьалхарча ах шера хинначул дийнахьен буси юкъера лаьрхIача ух шера ту юкъа хIара лакомотива кхъьегама оасарле 19,2 процент лаггьенай, вагонооборот — 8 процент, вагона кхъьегама оасарле — 10.8 процент.

Юкъарча автомобильни транспорта 1985 шера хьалхарча ах шера дIа-кхы дихьарел 20,3 процент дукхагIа мокхаш дIа-кхы дихьад, централизованни перевозкаш — 6,8 процент дукхагIа, пассажираш — 1,3 процент дукхагIа.

1986 шера хьалхарча ах шера продукце боарама план 101,6 процент кхоачашъяьй бузама гIуллакхаш. 1985 шера хьалхарча ах шера хинначул 4,4 процент дукхагIа я ив уж шера.

Радиоточкаш дегIаяьхувара уж шера хьалхарча ах шера план 106,1 процент кхоачашъяьй. Городской телефонни станцеи дегIаахара хьалхарча ах шера план 89,1 процент кхоачашъяьй, юрташкара телефонни станцеи дегIаяьолаяра план 116,3 процент кхоачашъяьй.

Бузама предприятей коллективаша кхъьегама оасарле лакхъяра план 101 процент кхоачашъяьй, соахка хьалхарча ах шера хинначул 4,8 процент лакхъяьй из.

Тарифни доходий ух шера хьалхарча ах шера план 100,9 процент кхоачашъяьй. 1985 шера хьалхарча ах шера хинначул доходаш лаккденнад 6 процент.

Капитальни гIишлош хьалъяр

1986 шера хьалхарча ах шера республике хьал а яь, болх бе йолаялийтай цхьаьлоа промышленни социальнокультурни гIуллакхаштен йола оборудовани. Паччахьалкхен капитальни вложенеш хьалхарча ах шера план 79,9 миллион сома маьха керттера фондаш, царех 8.7 миллион сома маьха яраш Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоаГIача предприятеша, Республика халкъа боахама паччахьалкхен капитальни вложенеш 169.9 миллион сома маьха хилар, ду даьъче гIишлонмонтажни балхашца дIадахийтар 71,5 миллион сом да.

Подрядни организацеша цюй яиза гIишлон-монтажни балхаш дара план 103 процент кхоачашъяьй.

Цу даьъче:

Нохч-ГIалгIай гIишлон управленне — 97 процент,

«Гроэтрубопроводстрой» треста — 115,

«Чечениагропромстрой» объединене — 96,

«Чечиигушводстрой» гIишлон управленне — 100,1,

Нохч-ГIалгIай Минводхоза подрядни организацешца — 102,

«Чечиигтазстрой» треста — 101.

Керттера фондаш болх бе йолаялийтара план кхоачашъяьяй. Хlанз а тIехьа цаIаш йисте а нхалехьа материальни, ахчан, пхъьегама ресурсаш дуккхача объекташка дIа-кхы хьежаеш моттигаш нийслу.

Гишлон балхаш дара, къъьегама оасарле лакхъяра, гIишлон балхашна дIадодар лоаттадара план кхоачашъяьяй цхьайолча гIишлон-монтажни организацешца.

Къахьегамхой вахара хьали материальний культурний боарани лакхбалар

КПСС XXVII съезде шийтталагIча пятилетканна кийчъяча социальни программагга хьежжа, республике дIахо а планагIа балхаш ду нъхъегамхой бахара материальни культурнии боарам эйбара.

1986 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахаме 1985 шера болхлойи гIуллакхера наха 1985 шера хьалхарча ах шера хиннарел 3 эзар сар дукхагIа ва, алапеш а лакхденнад. Юкъера лаьрхIача бетта беррига кхъьегаш барех хIаране эша лакхи 161 сом сомар, продукцеи 161 сом сомар, продукцеи — 209 сом., бурудеттача — 276 сом.

Паччахьалкхен кооперативни торговле розничи товароборота объем, юкъера кхача а тIехьа дIалаьрхIача, хьалхарча ах шера хилар 424,3 миллион сома маьха, соахкара ах шера хинначул вIаши дукхаха нийсеча маьхашка диллача 6 процент дукхагIа хилар.

Цхьабахьада, из ишта далс а, 1986 шера хьалхарча ах шера розничи товароборота план еррига республика хьайIача кIезат-дукха кхоачаш ца еш йисай.

Республике керттера торгуюши организацешка розничи товароборота план кхоачашъяр хьахоях дIахочра даннеша:

млн. сом.

	1986 ш. 1 ах шера розничи товароборота планан процент	Ах шера 1 ах шу 1985 ш. ах шерара хьайIача проц.
Моттигера торгаш	128647	99,1
Юкъера кхачан управлени	14041	101
«Грознефть»-объединене УРС	30141	100,5
«Грознефтеоргсинтез» объединене ОРС	15702	96
Культбыт-Кавказа машинашъяьа Грозненски отделене ОРС	11191	97
Аптекоуправлени	3769	100,6
Нохч-ГIалгIай книгаторг	1813	102
Союзпечать	5323	100,4
Нохч-ГIалгIай Агропромышленни комитет	9333	97
«Орбита» фирменни тика	4822	100,0
«Чечиигушмьа» объединени	1159	103
Потребкооперации	158584	101

Хьалхарча ах шера соахка цу юкъа дехкачул бахача нахага 6 процент дукхагIа дехнад дулхи доздаь кок тIара олахзаараш, машдьятта — 4 процент, гIаллаш — 19 процент, тIехнахьеи чуьхьанахьеи дувзаду барзкъаш — 5 процент, телата кога гIирре — 18 процент, трикотажни изделеш — 27 процент.

Республика моттигера промышленносто предприятеша торгови сете дIаделхийтад 20,9 миллион сома маьха халкъа шца товараш ,уж хул 1985 шера хьалхарча ах шера хиннарел цхьа процент дукхагIа. Ух шера хьалхарча ах шера моттигера промышленносто предприятеша торгови сете товараш лоаттадара план 105 процент кхоачашъяьй.

Бахача наха бытовой гIуллакхаш дара сфера а дIахо дегIаяьар. 1986 шера хьалхарча ах шера быта службе бахача наха гIуллакх дара 13,5 миллион сома маьха, из хул 4 процент дукхагIа 1985 шера хьалхарча ах шера дьярел.

Хьалхарча ах шера бахача наха цIенош хьалдева дIахийтад 17 миллион сома маьха паччахьалкхен капитальни вложенеш, хьал а дь. эксплуатаце дIаденнад 45 эзар квадратни метр хула цIенош. ЦIенош эксплуатаце дIадалара хьалхарча ах шера план 110 процент кхоачашъяьй. Хьалъь йистенкъай 800 дешаренна мотт1ит йола школаш, 720 мотт1ит йола деша яха та йоацача берий учреждеиеш, планагIа йистеяха есаш хинначул 440 мотт1ит яраш маре йоацача.

Общеобразовательни профессиональкни школа реформа керттера лостамаш лерргIа чанхдоахаш да.

1985—1986 дешара шера республикерча общеобразовательни школаннна дешаш хилар 266 эзар сар, профессионально-технически училищашка — 16 эзар сар, цаьрех 53 процент барашш образованиг дуча труппишка, юкъерча лаьрхIача дешара заведенешка дешаш хилар 13,4 эзар сар, лакхерча дешара заведенешка — 13,6 эзар сар.

Ух шера юкъера школа чакхъьнкнхар 22,4 эзар волча эIамсаров йолои.

Лакхерчеи юкъера лаьрхIа йолчеи дешара заведенешка кийч а вав, аравалар 5,2 эзар специалист, цу даьъче лакхера образованни йолаш 3,8 эзар сар.

Хьалхарча ах шера республикерча ПТУ-ша кийчнир 3 эзар къона квалифицировани болхло.

IIадхо а дегIаяьар, унаъщено. Больницанкеи дарбанпрофилактически учреждешкеи болх беш ва-мосе а тайна специальность йолу 3,4 эзар лор, юкъерча медицински персонала 9,6 эзар сар.

Республикерча городашкеи юрташкеи книжкаи дешараш гIуллакх деш я 8,7 миллион книжка чудола дукхаха наха лаьрхIа 484 библиотека.

Болх беш хинна 397 киноустановка, кинога хьекъах 1985 шера хилар 12,6 миллион сар.

СПОРТ

ЧЕМПИОНАШ ХИЛАР

20 июле Лужникнерча олимпийски стадионе ХIайбийай пурийтта дийнахьа яьга динача йоIама Ловзарий цIи. 80 мехкара дикагIа болча спортсменийна доаттаьнь яхьаш чакхьььнна.

Вай республикера Ловзарашка дакъа лаца бахабар штIийгес Балаев Руслан, боьсеран Себиев Рамзан, Тарамов Руслан. Шоай мехкахоев бIаргаш лечкъаде деъаш бац уьш — кхьынне а доше медалаш яьхар.

Шоай дозал 100 килограмма, 110 килограмма, 110 килограмма дIанхоачаш а цхьа безаriа а болча цхьаьтта мехкара штиначгистан бIар шоайла къусаш. Кхьастта бокхка толам бакхка вIаьнтехьхьалар. 24 шу дийнача Балаев Руслана (100 кг). Цунна духьала латташ вар Лос-Анджелесски Олимпиада, Европа шозза чемпион вола Румынера И. Влада.

Юхьвайца хьалха вацлар румыниски спортсмен. 187.5 килограмм хуьла штанга нагтеха хьалъхьайнар цо. Цул сов 2.5 килограмм. Тёхьависар Р. Балаев. ШоллагIа упражнение — ницкъа тIера штанга хьалтоттаяа 222,5 килограммаг мара лоьрхIайнарзар олимпийски чемпион. Хьалха вай мехкахоь хьалаийнар 227.5 килограмм. Цох хилар динача йоIама Ловзарий чемпион — 412,5 килограмм.

91 килограмм дозал долча бокседурагIа юкъе финале кхачалеска — Себиев Рамзана кхосса нохдувне а вахийта эпаевр. Айк Падилла (США). Финале летар из советски боксерах В. Балайца, хIалха из эпа а вир.

Дошо медаль яккхара Тарамов эмеликанскин боксерал Л. Райтонал ах финале вотвала везаш вар. Цу денхарах лоьрхIайнар Руслан, хIалха финале цо ошийна шоллагIвола эмериканец П. Уэйт.

Хlинэ Алма-Ате лецнаш вола Хамхоев Iьила Казахстана дзюдоистий сборни командана юкъе ва. Цун тренер ва хьалхагIа Назраке болх бен хинна Мерешкох.

Спорт езаршта дика кхьахилар вай мехкахчоь I. Хамхоевс а дикача йоIама Ловзарий чемпион хилар. Из къаьстта дина хета хуьра да Тlой-Юртарча цун нийсархошта.

М. МУСИЕВ.

МИЧАХЬА, МИШТА ХЬАЛДЕ ЙИШ Я ЦIА

Къа на хьегнан йоьхача доходеч бола КПСС ЦК сентябрьскотарра, арабаьлначул тIехьаriа дукха кхьастант ух редакце лаьттан а жилищин а законодательствах лаьца дукха яхаш. Тхо корреспондента дехаьях цу хьакъехьа болча хаттаршта яхоп ду Нохч-ГIалгIай республикч прокурора помощника Ш. Аупен.

Хаттар: Мел боарам болаш хиъа йиш я бахача нахъа шоай доалахьяьна бешаман? Хьанна ду уьш?

Жоп: РСФСР Лаьттан Коденса 60-62, 64-66 статьяш ца белгалйаьхь лаьтта леларий бокъонаш. Хlара колхозчун дезала бокъо я бен лелас. хIаьта на мел боарам болаш хиъа еза хьакъехьоь кохоза Устарно. Бакъда, цун эггара бокхкхаriа бола боарам заоно хьалда тIемотбабIе. Иштта, юрта бахача, даим совхозе, кхьIойча юртбохъама предприятеша къхьегача болхлоьнга, специалисташта. ГIулакхча тIаьхьа кхосла даьрхIа 0,30 гектар бен лу. хьехархошта, лоранта, юрта бахаш а болх бен а болча кхьаболча специалисташа — 0,25 гектарага кхачалца.

Хаттар: Мел боарам болаш хиъа йиш я городашка а пригородашка а бахача нахъа чуйе цIенош хьалдара ду участках?

Жоп: Индивидуальни фусаман хьалъхьара гражданаша та дуьи йолча участай боарам хьоастабабIе РСФСР Лаьттан Кодекса 105-ча статьис. Цу тIа белгалдаьхь кхаьа, из боарам цIа доккхача тIамна хиларах, мотгIиерча тIехьаьх тиIша болга — городе — 0,03 гектарагара дена 0,06 гектарага кхачалца, городал аракъа 0,07 гектарагара дена 0,12 гектарага кхачалца.

Хаттар: Мазан индивидуальни цIенош хьалдарь участках дар, ишттай уж гражданаша ялара порядок?

Жоп: РСФСР Лаьттан Кодекса 65 статьис яхкача тайпара, юрта бахача болклоша, пулакхерча наха, пенсионераша, инвалидаша участашун бешаашун ялар кхосседар колхоза члений кокъарча собране, уполномочени болчар собране е халька депутатий Совета исполкомо хьакъеча совноза дирекце решене.

Колхоза лаьттах бешаашун участкаш яра йиш я колхоза членаша, юрта бохаха ма специальстанта. Хlаьта царна уж ялара керттера бахача да уж цу колхозе болх бен а бахаш а хилар.

Хаттар: Фу йоьх законодательствах лаьца дукха яхаш цIа а долаш, дах-наьнах, гергарча нахах дисп яхь цхьаьнга а, (полларIа) цIа долчарех?

Жоп: РСФСР Граждански Кодекса 106-107 статьяш яхачох, цхьан гражданина доалахьа цхьа ца е цхьан цIен дагьа наьна ца йиш яц. Цхьан гражданина ца 60 квадратни метрал доккхачIа цIа ца йиш яц. Цхьан гражданина ца 60 квадратни метрал доккхачIа цIа ца йиш яц. Цхьабакъда, цхьан дезал болча е кхы тIа жилплощадь йоагIача гражданина 60 квадратни метрал доккхагIдолча цIа ца йиш яц. Цхьа нагахьа денза ца де цунна мотIигерча Совета исполкомо бокъо луи хинча. Цхьабахьана, уж цIенош юрта бахаш а дIадеъача чул доккхачIа хила йиш яц.

Хаттар: Мел хила йиш я индивидуальни цIеной боарам? Болх дIаболабаре малагIа документаш хиъа деза?

Жоп: Индивидуальни цIенош хьалдара дешан къастадеран халька депутатий молодечна Совета исполкомаш я. Индивидуальни цIа хьалдара гражданина лаьттан участок ялара исполкома решене кийлен тIа тIехьаriа проектни документанаш цIийча. Из проекташ хьакъа а хьож, цун регистраци а ю исполкомо. Уьхгаа а белгалдаьхча леза: хьалдеча цIен боанан 60 квадратни метрал бокхкагIа хила йиш яц.

Новкъа дале а, вай республике кIезига ян цу хьакъехьара законодательство толхадаь моттигаш. Масала, Сунненски районе. Иштеторе, Орджоникидзевская яхача улицагIа вахача М. Барчашинце цIахьа бокъо а йоагIан 176 квадратни метр йола цIа хьалдаьдI. Цул дукха тIехьасивсавац Грозне, Лезпински районе вахча В. Матаев а. Иттг шу хьалха Лермонтова уьнцагIа дукха а хьалха хьалдаь 42 квадратни метр йола цIа йIдар цо. 1980 шера из дIадаьккхар. Но даьгIача метр цIаьнинера хоаттам а исполкомагара бокъо а йоагIан, 160 квадратни метр йола цIа хьалдир. Нарановскин района Знаменьскогай-Юрта вахача Л. Чириева 140 квадратни метр йола вашIагIадь цIа хьалдир. Жилищни законодательство толха а деш, бокъо йоагIан хьалдаь цIеной паччахьалихено дIадьхар.

Цу тайпара йийча гIулакхаш леладе долгдоахIгача ца йоган да дукха ха йоагIан арадаьлна Указ. Ценошгу малагIча рузскых хьалдаьл, гIишдеш материалаш хьакъа хьара енай аьнна хатта дезе жилянни законодательство телхадеранка.

Хаттар: МалагIа бехк бе йинн я бокъо йоагIан лаьтта чулъацаранца, а цIенош хьалдаьранца а?

Жоп: Законах доаца гIулакхаш леладеранца юнахьана цхьа тайпара цила йиш я — административни, гражданско - правовой, уголовни. Масала, РСФСР УК 199 статьяш, шиъ долламах цIа хьалдаьранца, цIенна пристройка яьнарга яхх беттагара дена цхьан пекарня кхачалца исправительни работан де за тоха йиш я, бокъо йоагIан хьалъхьа гIишлоп конфискаци а еш. Шиъ доаца лаьтта хьалдаьдан, шийна тIатъяьв участок кхыгучча хийгар е ехкар, лаьхе аьнача тайпара, бехктохкаме оза йиш я е 300 сомта тIа хьалъна гIулд тоха йиш я цунна. Цу тайпара моттигаш кIезига ян Назранновски. Урус-Мартановски, Шалински кхыйолу районашна.

Гражданино бокъо йоагIан участок дIалаьлай алара ихоачам болаш да цо цунна гонаха карт ир е хIамаш дIаер.

Лаьттан чулувцар, бокъо йоагIан цIеной хьалдар, участнан хувнар, юридическиеческой лицо — доалахьенна тIакхудар долга дицце йиш яц.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Белгам а белхаш а

ЛЕРГ ДУЛЛАШ БАЦ

Сунненски маша дахьта доавкха завод. Цун коа дIачувоаллаше эггара хьалха бIарг тIаотт арIаш а дахьалъотталъа яьсаеш дахьалъотталъа яьсаеш дахьалъотталъа яьсаеш. Уж йоагIан моттиг яц — оттар кIал, кхинашка, карта йисте, заводна хьалхенка. тIехьашка, хьалур, кхьместел коллектива планаш тIайола доккхий ашкнан трафаретан а дIахьайлаьдьхьал цар. Дог1о йоагIаеш, малхо йоагIаеш ухх уж. Цхьаьрен ехай. вохкар на пенданта кокье тIелла гIетта дода хьаначг дIахьотталъа ца хьуна душ чакхдаьлаш Iургаш, доахи. кIезига яц тхонаш, югIарш доадараш а.

— Ерраз духха бешкаш ши шоана? — хьаттар из заводна иерттерча инженерера Хашагульов Мусбайга.

— Мичара? — аьн делар цо. — Тхаар санна йолча кхаь завода а совьырIар ераш.м. Йiалла тхога хьатта тIама а доагIаш. Сибиряк-ерашка. ГIулакхаш хьалйтай уж. Хlаьта ена хьаоттаяь тара хьа ца нийча ча тхо а далаш, машинахьа кхаоша доккха тIод тох вагонаш гоайича.

— Ай. талхарг мя йий уж, — ях аз.

— Тепка-м. доьна, дьра, йинай уж, — йоах керттерча инженерера.

Бешкашта' юхе ара дала туха гадеп. Тарех дIахьаграш деъад, вохкарех тIоалад

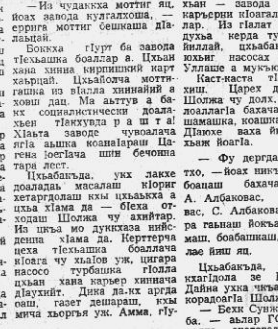

тIалаттарах буто кхера хинлакх яиштта дах. Насос сеначаьа бIеха хиш шоаш дIадахха гIолла юхадоагIа. Бахьан — завода отстойник карьерни йIоагIал лоаттаьа кIар. Цун тIаьхьа тIехьашка доалаеча йоагIа чу хьалоь уж, цигара насосо турбашка гIолла цхьан хана карьер хиннача дIаухийт. Дика да-кх зада гIадеп, газет деъашаш, кхы мича хьоргьа уж. Амма, гIулакхаш яц